

WERNER SCHWAB

P R E Z I D E N T K Y

Zleva: EUGENIE BURGHOLTE-KELLERMANNOVÁ, MIROSLAVA UMLAUFOVÁ, MAYA WÁGNEROVÁ

Hovořit se třemi prezidentkami se podaří málokdy. Úspěch byl při tom, když se v Praze setkaly první dámy naší Asociace podnikatelek a manažerek (Miroslava Umlafová), Svazu německých podnikatelek (Eugenie Burgholte-Kellermannová) a Sdružení maďarských podnikatelek (Maya Wágnerová).

ÚSPĚCH. Květen 1993.

WERNER SCHWAB PREZIDENTKY

Fekální majáles

překlad **JOSEF BALVÍN**

režie **JANUSZ KLIMSZA**

výprava **MARTA ROSZKOPFOVÁ**

korepetice Ládovačky a Orgel Continuo **VLASTIMIL ONDRUŠKA**

dramaturgie **PETRA KDHUTOVÁ**

konzultace vídeňské němčiny **IVO SANITER**

magie a ornitologie **TRIK STUDIO AKRIK**

ERNA

Důchodkyně s minimální penzí

Šatová zástěra, ortopedické boty, na hlavě má velkou groteskní kožešinou čepici.

GRETA

Důchodkyně

Dosti obtloustlá, věžovitý účes (blond), oblečená nevkusně, spousta levných ozdob, silně nalíčená.

MARIEDL

Je oblečená nejméně, vlasy sčesané dozadu, její nohy vězí v příliš velkých pohorkách, zpočátku působí poněkud idiotsky. Mariedl je o něco mladší než Erna a Greta, což by se mělo projevat jejími často hektickými pohyby.

MLADÉ PROTĚJŠKY

SCHWABŮV KRITICKÝ MEFISTOFELES
BAROVÁ KAPELA LÁDOVAČKA

ZDENA PRZEBINDOVÁ

ALENA SASÍNOVÁ-POLARCZYK

MARCELA ČAPKOVÁ

**LUCIE ŽÁČKOVÁ
MARKÉTA VIKTOROVÁ
NIKOLA BIRKLENOVÁ**

**VLADIMÍR ČAPKA J. H. *)
ROMAN WIDENKA
PAVEL JOHANČIK
MICHAL FIDLER
JARDA VRZAL**

*) Srdečně děkujeme.

**PREMIÉRA V MÁRNICI DIVADLA PETRA BEZRUČE
V DŠTRAVĚ V PÁTEK 22. 2. 2002 VE 20.02 HOD.**

Vedoucí obchodního oddělení **TOMÁŠ SUCHÁNEK**

Inspice a nápověda **TEREZA DUBOVÁ**

Rekvizity **SOŇA MATĚJKOVÁ**

Světla **JIŘÍ KOS, MICHAL WEBER**

Zvuk **PETR ŠIMÍČEK**

Šéf výroby **BEDŘICH LOSOVSKÝ**

Jevištní mistr **JARDA VRZAL**

Garderoba **JANA LHOTSKÁ**

Vlášeny **DANA ZAJÍČKOVÁ**

Propagační výtvarník **JARDA HORSÁK**

Kauza **PREZIDENTKY**

Dopis autora dramaturgii vídeňského Burgtheatru

23. 6. 1988

Vážené panstvo!

S domýšlivou představou, že jsem napsal provozování schopnou hru, posílám tu věc prostě Vašemu divadlu. Třebaže o nárocích a potížích uvnitř takového podniku mám jen mlhavé tušení, prosím vás přesto o posouzení a reakci ve věci **PREZIDENTKY**.

S přátelskými pozdravy
Werner Schwab

Interní hodnocení dramaturgie vídeňského Burgtheatru

6. 12. 1989

Tři ženy a příbuzné v zanedbané obytné kuchyni. Dialogy o osobních a rodinných problémech v tom nejnižším maloměstském prostředí. Primitivní realistické dialogy s bavorským nůzkem, prolamované pozoruhodně obscénní fantazií. Vinou nedostatečných jazykových schopností autora mnohé bezděčně komické. Surrealistická fraška končící (i dramaturgicky) v chaosu. Nehratelné.

Dopis dramaturgie vídeňského Burgtheatru autorovi

28.12.1989

Musíme Vám bohužel sdělit, že Vaše hra **PREZIDENTKY** nepřípadá pro náš repertoár v úvahu.

Nicméně Vám přejeme všechno dobré a úspěch v novém roce a zůstáváme s přátelskými pozdravy

dramaturgie

Recenze **PREZIDENTEK**, inscenace uvedené na malé scéně vídeňského Burgtheatru (Josef Balvín, Svět a divadlo 1995/5)

PREZIDENTKY se na jeviště Akademietheatru ocitly vlastně náhodou – jako „záskok“, když dvě premiéry plánované pro tuto budovu na jaro 1994 musely být odloženy.

A tento záskok se stal paradoxně jedním z největších uměleckých – i návštěvnických – úspěchů Burgtheatru posledních let.

A přitom předpoklady pro takový „kasovní“ úspěch jsou téměř minimální. Stejně jako ostatní Schwabovy hry, postupem času stále komplikovanější, vyrůstají i **PREZIDENTKY** z jazyka. Je to tak říkajíc „hra k mluvení“, jediné dramatické akce se dočkáme v samém závěru hry ...

Nesporně i zásluhou režiséra Petera Wittenberga, původně asistenta Clause Peymanna, se inscenace proměnila v málokdy vídaný koncert tří znamenitých hereček. Každý z těchto herečkových „majstrštyků“ by zasloužil popis a analýzu jednotlivých detailů a fází, z nich herečky budují jedinečně monolitický celek svých postav ...

V podstatě vzato, není zde čemu se smát, nepadne jediný vtip, není zde jediný na smíchovou reakci vypočítaný gag; ty ženy nejsou v nejmenším směšné, jsou spíš leccím i odporné, probouzejí nanejvýš pocity trapnosti či soucitu. A mluví jazykem, který by mohl v inscenaci ne tak dokonale vybalancované vyvolávat i nechuť. A tak lze ten smích chápat jako radostný smích nad překvapivými objevy, nad dosud neslyšeným, nad nečekanými – často absurdními – souvislostmi, nad rozporem mezi smrtelnou vážností, s níž „prezidentky“ jednají, a malostí, banalitou, pošetilostí jejich tužeb a iluzí ...

A tak diváci hru a její šťastnou realizaci vnímají: ne jako „žánrový obrázek ze života“, ale vysoce stylizovanou umělou skutečností, kde mnohé je sice opravdu ze života, ale vůbec nic jako v životě. I když kritik Wolfgang Kralicek charakterizoval hru jako „těžko stravitelnou směs bigotnosti a chlípčnosti, krve a exkrementů, vysokého umění a nejhlubší banality“ (Theater heute 8/1994), diváci ji přijímají v její neobvyklosti bez jakýchkoli zábran, spontánně a s nezakryvaným potěšením.

Česká uvedení PREZIDENTEK

Zlínská herecká škola – Divadlo Mandragora Zlín 4. 4. 1997 (pod názvem Das Schauspiel)

„Schwabův svět je tvořen z úzkostné hrůzy z člověka, z tvora, jenž u něj ztratil „lidské rysy“, stal se „živokem lidským“ (jak to nazýval Šalda), omezeným na své pudy a trávení. Schwab patří do té nikoli bezproblémové umělecké tradice, která v jakémsi snad sebeočistném záchvatu dupe po ještě posledních iluzích o v jádru „dobrém obyčejném člověku“, jenž si vede svůj takzvaný obyčejný život. Tento „zdravý průměr“ je od základu vylhaný kýč, zní v podtextu Schwabových her: člověk je od přírody nenávidný a ve své nenávisti navíc směšný, vždyť je ponořen do svých exkrementů a od nich vlastně nerozlišitelný.“

(Hyde a Jekyll na scéně. Respekt 2. – 8. 3. 1998)

Pražské komorní divadlo Praha 20. 11. 1997

„Ve srovnání s Bernhardovým je Schwabův jazyk více básnický, metaforický, plný zraňujícího ostrovtipu, motivů morbidních, odpuzujících, metafyzických, filozofických.

Zatímco Bernhard nechává své postavy vyslovovat kritiku proti svému národu, aniž by je samotné přímo obviňoval, Schwab je ke svým postavám nelitostnější, ony samy se mu stávají hyperbolickými prototypy rakouské společnosti a objektem výsměchu.

Výsledným dojmem není ani očistění z prožité tragédie, ani úleva z komediálního účinku, ale pocit zneklidnění, znejistění. ... Pocit bezvýhodnosti přetrvává, ale s vědomím podstatného prožitku.“

(Kateřina Rudčenková. Literární noviny 2. 2. 2000)

Divadlo Na prahu Praha 20. 11. 1997 (pod názvem Prezidentky. Svaté přijímání kanibalek aneb Svět je stoka)

„Schwabova brutalita, animální živočišnost, biologičnost pohledu na člověka jsou ovšem více než realistickým vykreslením výkalů našich životů. Všechny ucpané záchody, lepkavé stolice, žraní, prsty v zadku, dmoucí se poklopce, krvavé popravy a sprostota jsou s básnivou imaginací přesně komponovaného výběru sestaveny v ohydný celek, jenž je zároveň symbolem tušení svého opaku. Symbolem paradoxu našich životů. Bez ohledu na to, že Schwabovy postavy, ybabravší se na chvíli z exkrementů bytí, zapadnou do nich ještě hlouběji.“

(Vladimír Procházka: Prezidentky prověřily, co mladí umějí a co ještě ne. MF Dnes 3. 2. 1998)

Divadlo v sedm a půl Brno 6. 6. 1998

„... postavy komunikují prostřednictvím svých vnitřností: střeva a sekrety, jazyk, semena, otvory a maso stávají se dialogickými metaforami pro okolní svět i duševní stavy. Nitro postav je produkováno doslovně tak, že Schwab svým postavám popisuje kůži na těle. Prostor se touto subkutánní metodou redukuje na stereotypní koncentrický pohyb okolo lidského těla.“

(Corina Caduff: Křižovatka tělo. 1996)

Jihočeské divadlo České Budějovice 12. 10. 2001

Text provokuje víceméně v intencích černého humoru, v lexikálním výběru z přízemí některých sociálních vrstev také úvahami o člověčí nicotnosti a bezvýznamnosti, rovněž o nenaplněnosti života. Příběh končící vraždou je zástupný. V jeho smyčkách uvizly nebohé staré ženy vyprávějící o jednoduchých snových vizích (Erna), v nekonečném stereotypu o partnerovi (Greta) nebo o profesní specializaci čištění ucpaných záchodů (Marjánka). Přesto se diváci nenudí ani chvíli. Jsou svědky »sběrných surovostí« na rakouský způsob. Jako by o dvě generace mladší Schwab byl dvojníkem raného Bohumila Hrabala ...

(J. P. Kříž: Jímavý fekalismus Prezidentek. Divadelní noviny 2002, č. 1)

WERNER SCHWAB

(4. 2. 1958 Štýrský Hradec – 1. 1. 1994 Štýrský Hradec)

- matka venkovanka, otec se za války účastnil akce Lebensborn – údajně mu stačil jediný pokus, aby ji oplodnil a posléze opustil; matka se bála vrátit domů, a tak zůstala ve městě, kde se živila jako pomocnice v domácnosti, domovnice, uklízečka... - dalšího chlapa už nepoznala
- studoval výtvarnou školu uměleckých řemesel v Grazu, sochařství na AVU ve Vídni (v té době se věnoval fotografii)
- žena Ingeborg, syn Vicenc – žil v Kohlbergu ve východním Štýrsku, kde měli statek, pěstovali slepice a dobytek, Schwab se kromě toho věnoval dřevorubectví a četbě filozofických spisů
- „**Po ulicích Štýrského Hradce či Vídně se pohybuje vysoký (192 cm) muž v černé kožené bundě, v kovbojských holínkách, hlavu zdobí mohutná hříva světle rezavých vlasů, spánky má pankáčsky vyholené. Mluví se o něm jako o plavovlasém Hunovi, který svá psychická traumata řeší alkoholem a k divadlu má – třebaže v něm slaví takové úspěchy – celkem lhostejný, ba spíše přezíravý postoj. Na své stále rostoucí proslulosti si nikterak nezakládá, má naopak vážné pochybnosti o tom, může-li se vůbec považovat za spisovatele.**“ (Josef Balvín)

• začínal jako prozaik, kterého nikdo nechtěl vydávat – své prózy vydal souborně v roce 1992 pod názvem **Odpad. Vrchovina. Caesar**

- v časopisu Theater heute byl v roce 1991 označen za nejlepšího nastupujícího dramatika, taktéž v roce 1992, kdy se ocitl po boku Georga Taboriho

- v roce 1992 obdržel prestižní cenu za nejlepší drama města Müllheimu a Schillerovskou pamětní cenu
- v roce 1991 vydal první svazek svých dramát pod názvem **Fekální komedie**, v roce 1992 druhý svazek pod názvem **Královské komedie**
- v roce 1992 ho uvádělo 35 evropských scén, v roce 1993 o 10 více
- napsal 15 her, z toho 6 bylo uvedeno posmrtně
- „**Když se ze stavebního dělníka a dřevorubce stal přes noc uznávaným – a bohatým – dramatikem, na jeho způsobu života to nic podstatného nezměnilo. Byl stále na odchodu, vždy s kufrem v ruce. Na tento lede plánoval zase stěhování: ze štýrského Hradce, kde byl krátce ženat a kde žije jeho dvanáctiletý syn, do Vídně. Už nikdy žádnou nájemní smlouvu – aby člověk nemusel nikde zůstat říkal. O silvestrovské noci dokázal všem, kdo ho osočovali z pozérství, že se setsakramentsky zmýlili. Literatura splynula se životem. Werner Schwab se zadusil vlastními zvratky. 1. ledna 1994 zemřel básník konce tisíciletí.**“ (Ondřej Černý)

- „**Po noci dělicí roky 1993 a 1994 našli Wernera Schwaba ve štýrskohradeckém bytě, který obýval se svou přítelkyní, mrtvého – sedícího v křesle, s rukopisem poslední hry v kapse. Spekulace o násilné smrti nebo o možném podílu drog na náhlém konci byly jednoznačně vyvráceny. Názory jeho přátel se shodují v tom, že Schwab prostě přecenil odolnost svého jen zdánlivě nezničitelného organismu. Ten neunesl ani jeho sebezničující způsob života, ani mučivé rozpory, které musel překonávat: rozpory mezi árijskými znaky jeho fyzis, vnucené mu zploditelem, a hlavou ovládanou vůlí k hrdosti a nezávislosti. Titul jedné z jeho her zní Konečně mrtev/Konečně už žádný vzduch.**“ (Josef Balvín)

SCHWABOVY HRY PODLE DATA UVEDENÍ:

Živoucnost je volnost a muzika – poprvé Bronx Graz 1989

Prezidentky – Künstlerhaus Vídeň 1990

Nadměrečnost, nadbytečné: Deforma. Evropská večere – Schauspielhaus Vídeň 1991

Lidumor aneb Má játra beze smyslu – Kammerspiele Mníchov 1991

Můj psímorda – Schauspielhaus Vídeň a Forum Stadtpark Graz 1992

Otevřené jámy Otevřená okna – Volkstheater Vídeň 1992

Mesaliance čili Šukáme se skvostně – Schauspielhaus Graz 1992

Nebesa. Moje láska Má zmírající kořist – Staatstheater Stuttgart 1992

Pornogeografie – Schauspielhaus Vídeň a Forum Stadtpark Graz 1993

Konečně mrtev/Konečně žádný vzduch – Saarländisches Staatstheater Saarbrücken 1994

Faust: Můj hrudník Má helma – Hans Otto Theater Postupim 1994

Téma Mariedl z „Prezidentek“. **Antiklimax** – Kampnagel Hamburg 1994 (poslední Schwabova hra, jejíž rukopis byl po smrti nalezen v jeho kapse)

Dráždívý rej podle dráždivého Reje Dráždivého pana Arthura Schnitzlera – Schauspielhaus Curych 1995 (jediné neveřejné provedení – inscenace zakázána na protest Schnitzlerových dědiců)

Eskalation ordinär – Schauspielhaus Hamburg 1995

Troilův blud a Cressidino divadlo – Schauspielhaus Graz 1994

Během dlouhotrvajícího období sucha v severoafrickém Nigeru policie zatkla šestnáct lidí, které přistihla při sexu ve vyschlých korytech pro dobytek. Policie zakročila poté, co si muslimští duchovní z vesnice Nkonni stěžovali, že toto „nezákonné“ jednání snižuje účinek společných modliteb za déšť.

Všechny tři osoby zpívají u hrobu:

Kto odvalí nám kámen ode dveří hrobových,
jímžto přikrytý svatý vidíme hrob boží?

Andělé zpívají v hrobě:

Quem queritis, o tremule mulieres,
in hoc tumulo plorantes?

Jeden anděl praví:

Koho hledáte, ó truchlivé ženy,
v tomto hrobě plačíte?

Osoby zpívají u hrobu:

Iesum Nazarenum crucifixum querimus.
Ježíše Nazaretského ukřižovaného hledáme.

(Hra tří Marií. 14. století)

V nebi sex neexistuje, prohlásil papež Jan Pavel II. při návštěvě římské farnosti. **Jeho obyvatelům nechybí, vysvětlil, protože jsou jako andělé.**

Po uvěznění členek dvou skupin zabývajících se prostitucí policie v Ťiang-čou v Číně oznámila, že všechny ženy byly starší 70 let a nejstarší bylo 93. **Tohle není jen otázka etiky,** řekl mluvčí mravnostní policie. **Závažnější je, že tyto osoby zjevně porušovaly podmínky penze, neboť nadále pracovaly.** Podle zpráv v tisku ženy pracovaly v centrálním městském parku Fengbošan a měsíčně obsloužily 200 klientů. Služby zahrnovaly ukazování některých partíí (za 5 jüanů), osahávání ňader (10 jüanů), osahávání ňader (10 jüanů) a orální sex (60 jüanů, případně 80 jüanů, pokud si zákazník, přál, aby si žena vyndala zuby).

Když ctihodný pan David Hope, londýnský biskup, oznámil, že je sexuálně „oboustranný“, byl anglikánskou církví povýšen do druhého nejvyššího úřadu – arcibiskupa Yorku.

Paní Schwertleinové se daří vyrazit k útěku, Wagner jde po ní robinsonádou, ale klopýtne stržen svými rozepjatými kalhotami a zůstane chvíli ležet. Mefisto k němu přistoupí, popadne ho za vlasy a kalhoty mu zapne. Wagner se vrhne na paní Schwertleinovou, znovu si rozepne kalhoty a kopuluje s ní odzadu. Valentin se postaví vedle nich a fanaticky Wagnera povzbuzuje. Náhle si vzpomene, že je nablízku Markétka, hledá ji očima a vrhne se na ni. Markétce se podaří kopnout ho do měkkých partií a Valentin se válí po zemi. Mefisto k němu pomalu přistoupí a vstrčí mu do úst špičku boty ... Wagner mezitím během kopulace zemřel ... Markétka se přiblíží ke srolovanému Faustovi, rozbálí ho a rozřízne mu košili ... Potom mu pečlivě vryje do kůže obrovský kříž, přiloží nůž do jeho středu, uchopí Faustovu ruku, vloží do ní střenku nože a vyzve ho, aby si vrazil nůž do hrudi ... Mladý Faust je nešika, nůž mu sklouzne, takže si ho zavrtá do břicha. Z díry lezou střeva ... Starý Faust teď stojí celý uvolněný a čeká na tramvaj.

(Werner Schwab: Faust: Můj hrudník Má helma)

Kenneth Dunn žil celých osmnáct let dvojím životem v identických domech se stejnými kuchyněmi i tapetami, řekla soudu v Birminghamu v Anglii vdova Pat (54). Druhá žena – Jean Cooperová (56), svedla hořkou právníckou bitvu s Pat Dunnovou o právo, která bude vedle Kennetha pochovaná. Nakonec zvítězila, protože už zaplatila dvojhrob.

Když bylo prostudováno 758 rčení připisovaných Ježíši, komise znalců religionistiky vedená Robertem W. Funkem z kalifornského Westar Institutu, jich 148 uznala autentickými a prohlásila, že Ježíš pravděpodobně nežil v celibátu, nebyl jeho zastáncem a nejméně s jednou ženou měl „důvěrný vztah“.

Mary Verdevová (73) žalovala kostel v Milwaukee o 90.000 dolarů, protože jí na hlavu spadla elektronická tabule ohlašující číslo písně. Jak prohlásila, od té nehody jí začaly přitahovat jiné ženy a také trpí spontánními orgasmy. Soudce žalobu zamítl, když se žena odmítla podrobit psychiatrickému vyšetření.

Thajská policie zatkla buddhistického mnicha Samai Parnthonga (35), kterého v klášteře přistihla při pohlavním styku s mrtvolou tři dny zemřelé čtyřicetileté ženy. Vzhledem k tomu, že policie neobjevila žádný zákon proti nekrofilii, obvinila ho pouze z poškození rakve.

Nejmilejším místem ze všech míst
Hrob rodičů není tím buď jist
Těž kostel ne či pelech nevěstčin
Její teplý měkký bílý klín
Mně nejmilejší ze všech míst je záchod
Ach záchod ten vrchol naděje

Jen na tom místě jsem vždy spokojen
Nad hlavou nebe dole svinstvo jen
To místo překouzelné tak rád mám
I svatební noc můžu strávit tam
Tot místo moudrosti kde pro svůj břich
Nastrádáš nové síly v tichu tich
Tam sedíš libě prázdňě bez bázně
A přece sobě sloužíš důrazně
Tam tvoje nitro k poznání se dere
Že člověk jsi jenž na záchodě ...

(Bertolt Brecht: Nejmilejší místo)

Nunzio Saita, kněz ze sicilské Caltanissetty, dostal podmíněný trest odnětí svobody a jeho kostelní zvon byl zabaven, protože jistý pár si stěžoval, že neustálé zvonění jim ničí pohlavní život.

Na základě zpráv, že žena, která nikdy neměla pohlavní styk, byla uměle oplodněna v Anglii, někteří křesťanští kněží porody panen odsoudili jako nemorální.

(neoznačené ukázky jsou z knihy **John J. Kohut, Roland Swett: Opravdový sex. 2000**)

Něco končí a něco začíná. Nebraňte se změnám. Alespoň pro jednu bezesnou silvestrovskou noc. A kdo ví, třeba se vám v nové kůži zalíbí ...

ELLE. Leden 2002.

Program vydala **DIVADELNÍ SPOLEČNOST
PETRA BEZRUČE, s.r.o.** k 5. premiéře sezony 2001/2002.

Textovou část připravila **PETRA KOHUTOVÁ**

Fotografie **PETR HRUBEŠ** a archiv

Redakce **MARTIN REŽNÝ**

Graficky upravil **MARIAN SIEDLACZEK**

Tisk **PROprint, s.r.o.**, Český Těšín

Divadlo Petra Bezruče provozuje Divadelní společnost Petra Bezruče

Ředitel **JIŘÍ KREJČÍ**

Umělecký šéf **JANUSZ KLIMSZA**

Zřizovatelem Divadla Petra Bezruče je Magistrát města Ostravy

Právní provozování díla zastupuje AURA-PONT Praha

www.bezrucci.cz

